

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- I. SCURTU. — Schimbarea de la Teatrul Național.
E. FARAGO. — In grădină (poezie).
C. SANDU-ALDEA. — Pescar de Islanda (traducere din Pierre Loti)
A. GH. DOINARU. — Inter pocula (cîntece).
GH. M. MURGOCI. — De la San Francisco la Hamburg. — San Francisco (*China-Town*).
ST. O. IOSIF. — Corul «Minervei».
GH. M. MURGOCI. — Dulapul în Sikkim (Himalaia).
V. CALISTRAT. — Scrisori către A. Mirea.
CRONICA. —

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 le.
In străinătate . 12 ,

„MINERVA”
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
BUCUREȘTI. — B-dul Academiei 3.

A apărut: EDIȚIA II-a

Cum iubește
o fată

NUVELE
DE
VASILE POP

PREȚUL: LEI 1.50
De vânzare la toate librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

SCHIMBAREA DE LA TEATRUL NAȚIONAL

Doi ani se împlinesc acum, tocmai în luna războinicului Mart, de la mișcarea, plină de momente dramatice, împotriva înstrăinării Teatrului nostru Național. Cu toate jertfele de sînge ce aũ fost săvîrșite, din nenorocire, pe piața Teatrului, din pricina îndărătnicieii Măriei Sale Alexandru Davila, directorul «cu pline puteri»,—despotul de culise n'a fost și dinsul sacrificat, deși biruise curentul general. Aũ trecut zile și luni, aũ trecut doi ani, și dacă diletanții de-ai noștri n-aũ mai jucat piese, streine, în grai strein, într'un Teatru numai romînesc și merit îndeosebi pentru arta națională, în schimb avurăm de suportat o serie nesfîrșită de piese streine problematice, «Enigme» și «Jozete» și «Hoți» și alte minuni de acestea ale teatrelor libere și libertine din metropola Franței. Se spune că argintul și aurul curgea gîrlă în cassă, pe urma acestor piese, și că d. A. Davila, directorul «afacerii», are meritul de a fi întrecut pe orî-ce concesionar strein, chiar de-ar fi fost bancher sadea, în purificarea finanțelor Teatrului. Chiar actorii s-ar fi înfruptat din fructul de mult oprit pentru dinșii... al excedențelor bugetare !

Bine. Admitem. Lăudăm chiar pe d. Davila pentru aceste fericite operațiuni financiare ale d-sale. Însă nu trebuie să uităm că Teatrul nostru Național nu este o «Bursă» oare-care, nu este nici D-zeu știe ce întreprindere particulară bănească, nu este nici măcar un izvor de venit al Statului ca un monopol oare-care. Teatrul Național, întemeiat de mari scriitorii ai neamului nostru și patronat astăzi de Stat, este un așezămînt de cultură și de educație națională, merit să ajute dezvoltarea literaturii noastre dramatice și să influențeze în sensul cel mai nobil publicul. Prin urmare, cu sau fără deficit, Teatrul Național nu poate să fie *fara* de piese naționale și *fara* de piese streine de-o valoare literară deosebită.

Ca fost autor dramatic, ca director de teatru în activitate, ca diletant actor, d. Davila a socotit altminteri. Pentru d-sa, nu există

o serioasă producțiune dramatică românească, căci piesele originale pe care le primește sint scrise în «stil de bucătăreasă», iar bucătăreasa d-sale n'are vreme să le studieze și să le monteze pentru teatrul boierului care-î cere, în prima linie, bucate picante și nu — piese originale.

De aci, o polemică între d. G. Panu, directorul revistei «Săptămîna» și criticul aprig, și între d. Davila. Polemica ia proporții. D. N. Iorga, amintindu-și de zilele frumoase de la 13 Martie 1906, adresează la Cameră o interpelare domnului ministru al instrucției publice asupra «cazului Davila». Dezvoltarea interpelării, o conferință excelentă asupra istoricului și menirii Teatrului nostru Național, provoacă aplausele Camerei și aprobarea d-lui Spiru Haret, ministrul instrucției. E un moment rar și îmbucurător în viața noastră politică: se discută în Cameră, cu pasiune și cu înțelegere, o problemă de cultură națională și lumea e de acord asupra greșitei direcții utilitariste, internaționaliste și amorale a d-lui Davila în Teatrul Național. Nici apărarea destul de rezervată ce i-o face d. Procopiu, unul din membrii Comitetului teatral, nu poate salva pe d. Davila.

Dar d. Davila, care este și un foarte bun actor — se zice, crede că știe să joace și acest dificil rol al eroului rămas singur și scoate spada. Un interview prea îndrăzneț, cu totul nechibzuit și pornit din trulia cea mai sigură de sine apare într'un ziar. D. Davila regretă «pierderea de vreme» de la Cameră, «nu aprobă» ideile ministrului său și «va face și de-aci înainte ce-a făcut pîn' aci...»

Scurt și cuprinzător. Dar și de scurtă durată. Căci a doua zi chiar, d. Davila e «revocat» din slujba d-sale și ziarele anunță numirea ca director a d-lui Pompiliu Eliade, care — de asemenea într'un interview — făgăduiește o schimbare reală în Teatru, premii pentru piese originale și traduceri, reorganizarea Comitetului teatral, luarea în seamă a scriitorilor noștri, în cea mai deplină măsură, cu privire la îndrumarea teatrului.

Astfel se luă de la ordinea zilei, după ce atîta vreme țînu așîsul, comedia de salon a direcțiunii d-lui Al. Davila. Noua piesă ce ni se anunță e cu totul inedită. Pîn' acum, nu știm ce cuprinde și ce titlu să-î dăm. Cel mult e un «Prolog» și cuprinde făgăduielă care să poată bucura pe cei mai puțin sceptici. Rămîne să vedem cum vor fi «montate» aceste făgădueli și să constatăm dacă d. Pompiliu Eliade, în bunele sale porniri de reformă, va fi, ca reorganizator al Teatrului Național, ceea ce d. Davila, ca regisor, a fost într'adevăr: un om la locul său.

Cit pentru d. Davila, ale căruia calități de om de gust, cu speciale

daruri și pregătiri pentru teatru, ale căruia însușiri de om energic și de organizator bine înzestrat, le recunoaștem din toată inima și le vom lăuda ori cînd, — îi dorim izbînda idealului d-sale de a face un «Teatru liber», unde nefericitul d-sale «Obol» depus pe altarul Teatrului Național ar avea prilejul să se prefacă în spornicul talant biblic. Atunci ar porni o rivalitate laudabilă, cîmpul activității teatrale în metropola Romîniei s-ar lărgi și s-ar moderniza, o epocă nouă s-ar putea începe în dezvoltarea — pîn'acum mai mult anapoda — a vieții noastre teatrale. Ceea ar însemna o faptă culturală binecuvîntată, dacă, bine înțeles, acest Teatru va fi numai liber, nu și — libertin.

I. SCURTU.

ÎN GRĂDINĂ *)

Stai singură 'n grădină
Și dragostea ți-o cîntî,
Și ți-î alit de bine
Că par'că le 'nspăimîntî...

Lașii cîntecul și iarăși
Pierdută 'n gînduri cazî,
N'a fost nici cînd supt ceruri
Seninul care-î azi...

J-alta primăvară
În murgurii din tei,
Și-au înflorit ast'noapte
Alifia stînjinei...

Și iar începî un cîntec
Duios, încetinel...

...O, nu-ți întinde mîna
Spre bietul stînjinel...

O, nu-ți întinde mîna
Să rupi o floare, cînd
J-alta duioșie
Jn farmecul din gînd...

Căci vraja asta care
Plutește 'n tot ce vezi,
De par'că firea 'n'reagă
Te 'ndeamnă să visezi,—

O simte ca și tine
Plăpîndul stînjinel,
...Și cine știe dacă
N'o fi visînd și el...

ELENA FARAGO

*) Din volumul «Șoapte din umbră» care va apare în curînd.

PESCAR DE ISLANDA

PARTEA A DOUA

VI.

Într'o zi fu chemat în cancelaria companiei sale: avea să-î dea de știre, că fusese destinat pentru escadra de Formosa, pentru China.

De multă vreme bănuia el una ca asta, de oarece auzise vorbind pe cei ce citeau jurnale că pe acolo nu se mai sfârșea războiul. Din cauza grabei de a pleca, i se puna în vedere că nu putea să i se dea permisiunea ce se dă de obicei celor ce pleacă la război, spre a-și lua rămas bun de acasă. În cinci zile trebuia să fie echipat gata și să plece.

O turburare neobișnuită îl apucă: farmecul marilor călătorii, a necunoscutului, a bătăliilor, mîhnirea de a părăsi totul, cu nelămurita neliniște de a nu se mai întoarce.

Mii de lucruri i se învîrteau în cap. O mare larmă se făcea prin prejurul lui, prin sălile cazărmei, unde o mulțime de alți marinari fuseseră aleși și ei pentru acea escadră ce mergea în China.

Și repede, stînd jos, el scrise cu creionul sărmaneî sale bunice bătrîne, pierdut într'o reverie frămîntată, în mijlocul alergăturii în sus și în jos și a zgomotului făcut de toți acești tineri, cari ca și el trebuiau să plece.

VII.

— E cam bătrînică amoreaza lui! — ziceau cei-l'alți după două zile, rîzînd pe la spatele lui. Dar nu face nimic: par a se înțelege bine, orî și cum.

Eî făceau haz, văzîndu-l plimbîndu-se pentru întîia oară prin străzile din Recouvrance, ca toată lumea cu o femeie la braț; plecîndu-se spre ea cu o înfățișare de duioșie, spunîndu-î lucruri ce păreau foarte dulci.

O mică persoană, cu înfățișarea sprintenă, văzută dela spate, cu rochiile însă cam scurte bună-oară, cu un mic șal închis și pe cap cu o mare bonetă de Paimpoleză.

Atîrnată de brațul lui, ea se întorcea de asemenea spre el pentru a-l privi cu duioșie.

— E cam trecută amoreaza!

Cei-l'alți spuneau aceste vorbe fără mare răutate, căci ei vedeau bine că era o bună bunicuță, venită dela țară.

...Ea venise în pripă, coprinsă de o grozavă spaimă la vestea plecării nepotului, căci acest răstoiu cu China, luase deja mulți marinari Poimpolului.

Strângîndu-și toate sărmănuțele ei economii, așezîndu-și într'o cutie frumoasa ei rochie de sărbătoare și o bonetă de schimb, ea plecase spre a-l mai săruta măcar odată.

Se duse de-a dreptul la cazarmă, dar aghiotantul companiei nu-i dădu voe lui Silvestru să iasă.

— Dacă voiți să vă plingeți, duceți-vă, buna mea, duceți-vă și spuneți căpitanului. Uite-l că trece.

Și ea se duse fără șovăire la căpitan... Acesta se lăsă înduioșat

— Trimite pe Moan să se schimbe — zise el.

Și Moan, urcînd ca o furtună scările, se duse să se îmbrace în ținuta de oraș — pe cînd buna bătrînă spre a-l mai înveseli, ca totdeauna, făcea aghiotantului pe la spate o ușoară strâmbătură hazlie însoțind-o cu o reverență.

Apoi cînd nepotul bine decoltat în ținuta lui de sărbătoare se ivi în fața ei, ea rămase uimită, văzîndu-l atît de frumos. Barba lui neagră pe care i-o tunsese un bărbier, era tăiată în formă de «cioc» după moda din acel an a marinarilor, șireturile cămășii sale deschise erau încrețite mărunt și șapca lui avea panglice lungi cari filfăiau și se sfîrșiau cu ancore de aur.

Un minut i se păru că vede înaintea ei pe fecioru-său Pierre, care cu două-zeci de ani mai înainte fusese și el gabier la flotă și amintirea acestui trecut îndepărtat, îngropat deja în urma ei, amintirea tuturor acestor morți aruncase pe furiș o umbră tristă asupra ceasului de față.

Tristețe repede ștearsă însă. Ei eșiră braț la braț, în bucuria de a fi împreună și atunci luînd-o drept amoreaza lui, camaraziî lui Silvestru o găsiseră «cam trecută».

Ea îl duse să mănînce, în lume mai aleasă, într'un han ținut de Painpolezi, un han ce i-a fost recomandat ca nu prea scump. Apoi, tot la braț, ei porniră prin Brest, spre a privi galantarele prăvăliilor. Și nimic nu era atît de înveselitor, ca ceea ce găsea ea — pentru a face pe nepotul ei să ridă — să-i spue în limba bretonă din Paimpol pe care trecătorii n'o puteau înțelege.

VIII.

Rămase trei zile cu el, trei zile de sărbătoare pe care apăsa un pe urmă mohorît, aproape trei zile de grație.

Și în sfîrșit a trebuit să plece, să se întoarcă la Ploubazlanec. Mai

întii fiindcă sărmanele ei părăluțe erau pe sfirșite. Al doilea pentru că Silvestru se imbarca pominine și marinarii sunt totdeauna închiși fără nici o cruțare în cazarmă în ajunul plecării în mari călătorii (un obicei care pare puțin cam barbar la cea dintii vedere, dar care e o precauțiune necesară împotriva raitelor vesele la cari înclină să se dedea în momentul de a pleca în bătălie).

Oh! Această ultimă zi! Degeaba se căsnea ea să caute în mintea ei povești hazlii pentru nepotul ei. Nu găsea nimic. Dar lacrămile erau aproape să-i curgă și suspinele i se urcau în gît la fie-ce minută. Atîrnată de brațul lui, ea îi dădea o mulțime de sfaturi cari îl făceau și pe el să-l încerce plinsul. Și la urmă intrară într'o biserică spre a se ruga împreună.

Cu trenul de seară ea plecă. Pentru a nu prea cheltui, s'au dus pe jos la gară, el ducîndu-î cutia de călătorie și susținînd-o cu brațul lui tare pe care ea se lăsa cu toată greutatea ei. Era obosită, frîntă de oboseală sărmana bătrînă. Nu mai putea de atîta grijă și neodihnă timp de 3 sau 4 zile. Incocîrjată de spate, supt șalul ei castaniu, ne mai avînd putere să stea dreaptă, ea nu mai avea acum nimic tinerel în înfățișarea ei și simțea bine toată împovăratoarea greutate a celor 76 de ani. La gîndul că de-acum s'a sfirșit, că în cîte-va minute va trebui să-l părăsească, inima ei se rupea groaznic. Și tocmai în China se ducea el, acolo departe, la bătălie! Ea-l mai avea cu ea, îl mai ținea cu mâinile ei sărmane și cu toate acestea el va pleca. Toată voința ei, toate lacrămile ei, toată desnădăjduirea ei de bunică nu pot face nimic spre a-l opri...

Incurcată cu biletul, cu coșulețul de merinde, cu mînușile ei fără degete, turburată, trenurătoare, ea îi da cele de pe urmă sfaturi la care el răspundea încet prin cîte-un «da», foarte supus, cu capul plecat cu duioșie spre ea, privind-o cu buni ochi dulci, cu înfățișarea lui de copil mic.

— Hai bătrîno! De vrei să pleci, hotărăște-te odată!

Mașina fluera. Îngrozită de a nu scăpa trenul, ea îi luă din mîini cutia, apoi o lăsă jos, pentru a se atîrna de gîtul lui într'o îmbrățișare supremă.

Se uita mult lumea din gară la ei, dar nimeni nu mai avea poftă să suridă. Împinsă de funcționarii gărei, sleită de puteri, pierdută, ea se aruncă în cel dintiiu compartiment venit, a cărui ușă fu închisă deodată, aproape să-i apuce picioarele, pe cînd el începu fuga lui ușoară de marinar, însemnînd o curbă ca o pasăre ce își ia sborul spre a face ocolul și a ajunge la barieră la timp, spre a o mai vedea trecînd.

Un șuer ascuțit, cutremurătura sgomotoasă a roților și bunica trecu. Sprijinit de acea barieră, el își flutura cu o grație tinerească șapca lui cu panglici filfiitoare, iar ea, plecată pe fereastra vagonului său de clasa III, făcea semn cu batista spre a fi mai bine recunoscută. Cît putu, cît mai deosebi încă această formă neagră-albastră care mai era încă nepotul ei, ea îl urmări din ochi, svîrlindu-î din toată inima acest «la revedere» totdeauna nesigur, care se spune marinarilor cînd pleacă.

Privește-l bine, sărmană bătrînă, uite-te bine la micul tău Silvestru, urmărește pînă în cea din urmă minută chipul lui fugar, care se șterge acolo pentru totdeauna...

Și cînd nu-l mai văzu, ea căzu pe bancă, fără să-î mai pese că-și bofește boneta cea frumoasă, plîngînd cu suspine, într'o mîlnire de moarte.

Iar el se întoarse încetinel, cu capul plecat, cu șiroaie de lacrimi pe obraji. Noaptea de toamnă venise, gazul era aprins pretutindenî, serbarea marinarilor începută. Fără să ia în seamă nimic, el străbătu orașul Brest, apoi podul Recouvrance, ducîndu-se la cazarmă.

— «Ascultă colea, frumosule!» spuneau deja vocile răgușite ale acelor femei care băteau trotuarele în sus și 'n jos.

El se duse să se culce în hamacul lui și plînsese singurel, ațipind abia înspre ziuă.

IX.

...Pornise în largul apelor, dus foarte repede pe mări necunoscute, mult mai albastre ca acea a Islandei.

Vaporul ce-l ducea în Asia extremă, avea ordin să se grăbească, să nu mai stea nicăeri.

Deja avea conștiința că era departe, din cauza acestei iuțeli care nu se domolia, ci ținea tot una, fără să-î pese de vînt și de mare. Fiind gabier, el trăia sus, pe catargul lui, cocoțat ca o pasere, ocolind soldații îngrămădiți pe punte, această gloată de jos.

Se opriseră de două ori pe coastele Tunisului — pentru a mai lua zuavă și catiri. De foarte departe el băgă de seamă vilele albe clădite pe nisipurî sau pe munți și se coborise chiar din gabia lui pentru a privi cu curiozitate oameni foarte oacheși, învăluiți în văluri albe, veniți în bărci spre a vinde fructe. Ceilalți îi spusese că ăștia sunt Beduini.

Această căldură și acest soare care stăruiau mereu, cu tot anotimpul de toamnă, îi dădeau o impresie de înstrăinare deosebită.

Într'o zi ajunseră la un oraș numit Port Said. Toate steagurile Europei filfăiau acolo în vârful prăjinilor lungi, dîndu-î înfățișarea unui Babilon în sărbătoare și nisipuri strălucitoare îl înconjurău ca o mare. Ancoraseră acolo aproape de chei, în mijlocul ulițelor lungi cu case de lemn. De la plecarea lui nu văzuse nici odată atît de lămurit și atît de aproape lumea de afară și această frămîntare, acest belșug de vase îl înveseliseră.

Cu un necurmat sgomot de șuerături și de sirene cu aburi, toate aceste corăbii se îngrămădiau într'un fel de canal lung, strîmt ca un șanț și care se pierdea în nesfirșirea nisipurilor ca o linie argintată. De sus, de la postul lui, el le vedea cum se duc, una după alta, ca într'o procesiune, spre a se pierde în cîmpie.

Pe acele cheiuri treceau fel de fel de costume: oameni [cu rochii de toate culorile, grăbiți, strigînd în marea ferbere 'a rînduirii măr-furilor.

Iar seara mai veniră să se amestece cu șuerăturile drăcești ale mașinelor, tapajul nedeslușit al mai multor orchestre, care cîntau cîntece zgomotoase, ca spre a adormi sfișietoarele păreri de rău a tuturor surghiuniților cari treceau pe acolo.

A doua zi, după ce răsări soarele, intrară și ei în îngusta fâșie de apă dintre nisipuri, urmați de un șir de corăbii din toate țările. Plimbarea aceasta de vase înșirate unul după altul prin pustiū, ținuse două zile; apoi o altă mare se deschise înaintea lor și porniră iar în larg.

Mergeau mereu cît puteau de iute. Marea aceasta mai caldă avea pe luciul ei vine roșii ca de marmoră și spuma bătută a valurilor din urmă avea culoarea sîngelui. El trăia aproape tot timpul în gabia lui, cîntîndu-și încet *Jean François de Nantes*, pentru a-și aminti de fratele său Yann, de Islanda, de frumoasa vreme de altă dată.

Uneori, în fundul îndepărtărilor pline de răsfrîngerî de lumină, el vedea ivindu-se vreun munte de o nuanță extraordinară. Acei cari conduceau vasul cunoșteau fără îndoială, cu toată depărtarea și nelămurirea în care pluteau, aceste capuri înaintate ale continentelor, cari sunt ca niște veșnice puncte de îndrumare pe marile drumuri ale lumii. Dar cînd ești gabier, călătorești pe ape dus ca un lucru neînsuflețit, fără să știi nimic, neștiind nici distanțele, nici măsura întinderii care nu se mai sfirșește.

El n'avea decît noțiunea unei îndepărtări înspăimîntătoare, care creștea mereu, dar această noțiune se limpezise foarte bine în mintea lui, privind de sus brăzdătura din urma vaporului, și care fișia repede: fugind, pierind în urmă și socotind de cînd ținea această iuțea care nu se domolia, nici ziua, nici noaptea.

Jos, pe punte, mulțimea, oameni îngrămădiți la umbra corturilor, răsufiau greu de zăpușeală. Apa, aerul, lumina, luaseră o strălucire tristă, sdrobitoare și veșnica sărbătoare a acestor lucruri era ca o bătaie de joc pentru ființe, pentru existențele organizate care sunt efemere.

...Odată, la postul lui, el se înveseli foarte mult la vederea unor noruleți de păsărele, pe care el nu le cunoștea, care năvăliseră asupra corăbiei ca un vârtej de pulbere neagră. Ele se lăsașu prinse și min-găiate, ne mai putind face nici o mișcare. Toți gabierii aveau astfel de păsărele pe umere.

Dar îndată cele mai obosite începură a muri.

Pe catarguri, pe ferestre mureau cu miile acești puișori, jertfiți soarelui grozav de pe marea Roșie.

Veniseră de dincolo de marile pustiuri, împinse de furtună. Și de teamă să nu cază în această nemărginire albastră care se întindea pretutindeni, ele se abătură într'un ultim sbor, sleite de ori ce putere, pe acest vapor ce trecea. Acolo, departe, în fundul vre-unei regiuni îndepărtate a Libiei, neamul lor se prăsisse prea mult, prin iubiri fără margini.

Rasa lor se înmulțise fără măsură și fiind acum prea numeroasă mama oarbă și fără inimă, mama-natură, gonise cu o suflare acest prisos de păsărele cu aceeași nepăsare ca și cum ar fi fost vorba de o generație de oameni.

Și ele muriau toate pe fiarele ferbinți ale vaporului, puntea era presărată cu micile lor trupuri care eră palpitașu de viață, de cîntece de iubire... Silvestru și gabierii le luașu ca pe niște mici trențe negre, cu penele muiate, le întindeau cu milă în mîini finele lor aripi albaștrii și apoi le împingeau cu mătura în marea neant al mării...

În urmă trecură locuste, fice de-ale celora ale lui Moise și corabia fu acoperită.

Apoi mai călătoriră înă mai multe zile într'un albastru neschimbător, unde nu mai vedeai nimic viețuitor — afară doar de pești cari sburașu uneori prin fața apei.

X.

...Plouă de par'că varsă cu galeata, supt un cer apăsător și negru de tot — era India. Fiind ales din întimplare să completeze *armamentul* unei baleniere, Silvestru abia pusese piciorul pe acel pămînt.

El primia caldă trîmbă de ploae prin grosimea frunzișului și privia lucrurile curioase din jurul lui. Totul era minunat de verde, frunzele arborilor păreau niște pene uriașe, iar oamenii care se plimbașu aveau

ochi mari, catifelai, care păreau că se închid supt greutatea genelor lor. Vîntul care mîna ploaia asta, mirosia a mosc și a flori.

Femei îi făceau semne să meargă cu ele, și aceste semne erau oarecum ca acele cuvinte: *Așcută ici, frumosule!* pe care le auzise de multe ori în Brest. Dar în mijlocul acestei țeri fermecătoare, chemarea lor era turburătoare și îți da înfiorări prin carne. Sîniilor lor minunați se umflau supt muselinele transparente care le acoperiau; ei erau roșcați și poleiți ca bronzul.

Neîndrăsnind încă, dar totuși fermecat de ele, el începuse a înainta puțin, spre a le urma.

...Dar iată că un mic șur de marină, tremurat ca un tril de pasăre, îl chemă brusc în baleniera lui care trebuia să plere.

El porni în fugă și adio frumoasele din India. Cînd se regăsi seara în largul mării, era tot virgin ca un copil.

După o altă săptămînă de călătorie printri'o mare albastră, se opriră într'o altă țară de ploae și de verdeață. Un stol de omuleți pociți cari țipau, năvăli dintr'o dată pe vapor, aducînd cărbuni în coșuri.

— Care va să zică suntem în China? — întrebă Silvestru, văzînd că toți au figurî de maimuțe și coade.

I se răspunse că nu. Încă puțină răbdare. Aci erau abia la Singapore. El se urcă la postul său, spre a ocoli pulbera neagră pe care vîntul o preumbla, pe cînd cărbunii din miile de mici coșuri se îndesau în grabă în fundul vasului.

În sfîrșit, într'o bună zi ajunseră într'un port numit Tourane, unde se afla ancorată și o oarecare corabie *Circé*, care sta acolo de pază. Aceasta era corabia la care se știa el de mult timp destinat și fu lăsat acolo, cu ranița cu tot.

Acolo găsi cîțiva din satul lui, chiar doi Islandezi, cari deocamdată erau tunari.

Seara, cum era cald și liniște și cum n'aveau nimic de făcut, ei se adunau pe punte, deoparte de cei-i'alți, spre a alcătui împreună o mică Bretanie de amintire.

El trebui să treacă cinci luni de trîndăvie și de surghiun în aceste ape triste, pînă veni momentul dorit de a merge să se bată.

(Va urma).

Trad. de C. SANDU-ALDEA.

INTER POCULA

IV.

Mi-a spus un om cu 'nvățătură
Ca să mă las de băutură,
Să nu mă pierd ațiția bani
Pe Odobești și Drăgășani.

Chiar minunat să fie sfatul
Dar nu mă 'mpac cu învățatul!

Hei! Când nevoile mă prind
Și mă sucesc și mă întind,
Mi se usucă limba 'n gură...
Cum să mă las de băutură?

V.

Eu știu în satul meu o casă
Nu tocmai mare, dar frumoasă.
Un nu știu ce, un nu știu cum
În dreptul ei mă ține 'n drum.
Doi ochi ca mura sînt de vină,
Ori poate calul vrea pricină?

— Hi! cal din neam făr' de noroc!
Ce bați pămîntul într'un loc?

Sărmanul roib nu are minte
De nu măi merge înnainte!
Îl bat cu varga, dau din pîntenî,
Să-și miște pașii lui cei sprinteni;
Dar rabdă roibul cît un leu...
Ce naiba are calul meu?

VI.

Pe deal stai singuratici plopii
Și de la umbră mă gîndesc
În care parte să pornesc:
La crîsmă ori la fata popii?

Îmi place fata că-î frumoasă
Și are spor la treabă 'n casă;
Dar nu-s nici prost, nici nu-s nebun
Ca să nu-mi placă vinul bun.

Ași vrea ca să mă duc la fata
Și să-î măi povestesc amarul;
Dar... bată-l Dumnezeu! să-l bata!
E cam supărăcios crîșmarul.

Iar dacă 'n crîsmă mă opresc,
Nu am nici chef și nici noroc...
Stai ochii feței și pîndesc:
Mă vede și se face foc.

VII.

Că m'am oprit aici din drumul meu,
Nu-mi e de vină calul roib, nici eu,
Căci măi departe mult mă duce chinul!..
Dar drept vă spun, îmi vine foarte greu
Să bat atîta drum făr' de poșas
Și 'n urma mea ca pe străini să-î las
Un biet crîșmar și lăutarî și vinul.

VIII.

Popa nostru și crîșmarul
Nu se plîng de soartă rea
Cît va dăinui Cotnarul!—
Unul toarnă, altul bea.

Las' părinte, las' pe mine,
Poți să bei la zece mese!..
Las' că port destul de bine
Grija coanei preotese.

IX.

*Măi vere, să mă crezi nu-î bine
Cînd două fete sînt vecine,
Căci au prilej să se pîndească...
Ce face una, alta vede!
Nu poate omul să trăiască
Nici cum îi place, nici cum crede.*

X.

*Daŭ tîrcoale unei case
Pin' mă prinde înnoptatul;
Nu ma tem nici de ispravnic,
Dar mă rîde straşnic satul.*

*Of! atunci îmi vine 'n minte,
Inimă ce n'ăi noroc,
Gîndul cel mai furtunatic!
Să te zvîrl să arzi în foc!*

AL. GH. DOINARU.

DE LA SAN FRANCISCO LA HAMBURG

SAN FRANCISCO (CHINA-TOWN)

Partea înaltă a oraşului şi mai al'ts cea din partea de N. a peninsulei este locuită de bogătaşi. Acolo sus pe Nob-Hill (dealul bogăţilor) sînt frumoase palate cu porticuri măreţe şi înconjurate de grădini tot-deauna verzi cu fel de fel de plante; acolo se văd pînă noaptea tîrziu lămpi electrice luminînd ca ziua; pe acolo furnică în toate părţile automobile şi trăsuri de casă; aproape exclusiv numai acolo vezi servitori albi prin curţi şi prin casă.

Căci ceea-ce e mai scump în America sînt trăsurile şi servitorii albi şi cine face lux se cunoaşte mai ales după aceste două semne. Un servitor alb ordinar primeşte între 200 şi 250 lei pe lună; un bucătar de la 400 lei în sus; bucătărese nici nu se prea găsesc, căci în America toate se mărită, devin cucoane şi nu mai vor să gătească.

A! mulţi se păcălesc în America din această privinţă. Unii becheri îşi fac socoteala că, de ce să mai plătească bucătăreasa, mai bine să o ia de nevastă; dar după măritiş n'au nici nevastă cum trebuie şi nici bucătăreasă, căci Mrs. X. Y. nu mai catadixeşte să facă bucate. Oh! în America cucoanele tiranisesc şi chiar despreţuesc pe bărbaţii lor mult mai mult ca Europencele. Din această punct de vedere e o mare stricăciune în viaţa femeilor din America.

Servitorii şi lucrătorii fiind puţini şi scumpi, de mult s'a introdus

obiceiul de a se lua oameni de serviciu dintre negrii ori dintre galbeni (chinezi și japonezi), de vre-o 10-15 ani e o mare imigrație din depărtatul orient (acolo vine occident) spre Statele-Unite ale Americii. Această imigrație luase așa proporțiuni încît statele au fost nevoite să ia măsuri ca prețurile lucrătorilor să nu scadă prea mult; apoi s'a lăsat voe de a se aduce chinezi numai pentru anumite lucrări (în mine, la lucrul cîmpului la orez și sparanghel, căci albi se bolnăvesc de friguri galbene, etc.), iar acum în urmă s'a oprit cu totul aducerea de lucrători chinezi ori japonezi. Cu toate astea acum trebuie să fie în California peste 100 mi. și numai în San Francisco sînt aproape 30 mii chinezi.

Chinezii cari au venit în San Francisco n'au fost toți servitori ori lucrători, ci au venit și mulți negustori, reprezentanți a fel de fel de case de comerț din Japonia și China, meseriași, artiști, etc. Ei s'au concentrat într'o anumită parte a orașului constituind China-town (ciainataun — orașul chinezesc). De alt-fel mai în toate orașele mari ale Americii există cite un China-town, care e tot-deauna pentru călători un loc de un deosibit interes.

China-town din San Francisco e tot sus pe dealuri și ocupă o mare suprafață. Am vizitat de multe ori acest tîrg chinezesc atît pentru poporul ce-l locuia, cît și pentru că acolo erau renumite prăvălii cu lucruri și curiozități chinezești, de care nu mă mai săturam de a le privi și cumpăra. Și cu mai multă atenție l'au vizitat în zilele dinaintea plecării.

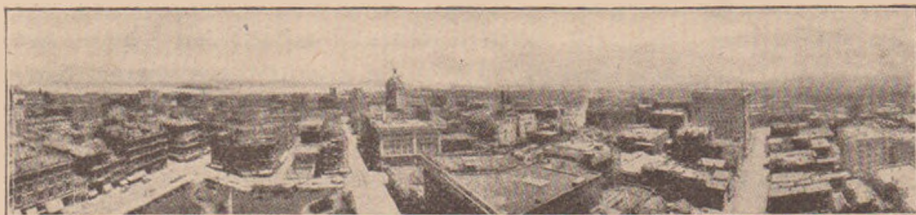
Vizitarea lui China-town este pentru un strein și un necunoscător al orașului și al obiceiurilor cam periculoasă și de aceea se recomandă să ieși un conducător, mai ales seara ori noaptea cînd China-town e în spendoarea lui. De la o vreme ajunsesem să-l cunosc așa de bine că aș fi putut eu conduce pe altul. Numai chinezește doar nu învățasem! Ba, ca să nu mint, trebuie să mărturisesc că învățasem cum se zice: Bună dimineața..., Ce mai faci..., etc. Dacă aș fi stat mai mult, poate învățam și chinezește, căci aveam un prieten bun, un student la geologie, King-Kong, un chinez foarte vesel și foarte inteligent, pe care-l învățasem multe vorbe românești. M'a surprins la el ușurința cu care prindea cuvintele românești și perfecțiunea cu care le pronunța.

De alt-fel chinezii sînt în genere oameni de treabă și cum se știe foarte întreprinzători. În California îi găsești peste tot. De obicei prin porturi și în stațiunile căilor ferate ei sînt restauratori. Cînd trenul se oprește într'o stațiune, vei auzi tot-dea-una sunetul tam-tamului chinezesc—o tigare mare de aramă agățată de o ață într'un cui—pe

care unul din chinezii de serviciu o lovește mereu cu o măciucă de piele și atrage prin sunetul monoton atențiunea pasagerilor și le indică unde este bufetul.

Până mai deunăzi nu se făcea nici o deosebire între galbeni, negri ori albi în liberala Americă; de cîți-va ani însă se accentuează din ce în ce mai mult teama «pericolului galben» pentru muncitorime; iar în ultimul timp animozitatea a ajuns așa de mare că americanii nu numai că au închis granițele pentru imigranții galbeni, dar nici nu vor să mai primească pe copiii galbeni în școli. Se știe că anul trecut din cauza acestor animosități era gata să avem un război între Statele-Unite și Japonia.

China-town nu e separat întru nimic de restul orașului San Fran-

cisco; el ocupă vre-o 10—12 blocuri¹⁾ din partea de sus a orașului.

În Chinatown, mai ales seara, domnește altă viață de cît în restul orașului. Străzile și barurile (circiumile) forfotesc de lume; din depărtare se aude un huet și o larmă în care se amestecă sunete stridente și crîmpee de melodii stranii neobișnuite urechei noastre. Străzile și prăvăliile sînt luminate *à giorno* cu lampioane chinezești; în fața prăvăliilor sînt expuse pe tărăbi sau atîrnate prin cuere fel de fel de curiozități chinezești: cusături artistice în mătăsuri, tăeturî și sculpturi migăloase în lemn și piatră, lucrături încîrlionțate în piatră și metal, bogate costume orientale, deseneuri foarte vii de oameni și ani-

¹⁾ În America mai toate orașele au străzi ce se taie perpendicular unele pe altele, așa că tot orașul constă din o sumă de loturi patrute sau dreptunghiuri pe care s'au ridicat construcții. Un astfel de lot cu totalul caselor și construcțiilor de pe el se numește un «bloc».

Să spunem și un cuvînt asupra numerotației străzilor și caselor din Americă: cîci numerotația caselor nu se face ca în Europa, începînd cu numărul 1 la începutul străzii și continuînd seria numerilor în lungul ei pe o parte și alta. În America numerotația se face întîiu pe blocuri, fiecare bloc, numărîndu-se o sută în fiecare bloc numerotația caselor se face de la 1 punîndu-se în locul zecilor.

male, porțelanuri splendide chinezești, dar peste tot vei vedea balaurul ce se zvircolește și pe steagul chinezesc.

Dacă intri într'una din aceste prăvălii de curiozități, apoi nu mai ești o zi întreagă. Toate lucrurile sînt expuse la vedere, îngrămădite pe mese, înșirate pe etajere sau atîrnate prin cue și prin clencii altor ucruri. Și chinezul e foarte politicoș, foarte stăruitor; cu vorba lui stricată, cu mișcările repezi, cu ochii aceia codați cari sclipesc într'una la fiecare silabă, cu aerul serios ce-l păstrează încontinuu te ademeneste și-ți scoate banul din pungă.

Femei mai nu se văd prin prăvălii, dar le întâlnești prin restaurantele și ceaineriile chinezești; acolo întâlnești de tot felul, cu și fără bărbați. Dimineața și după amiazi străzile sînt pline de copii cari se

joacă; unii din ei și mai ales fetițele sînt foarte luxos îmbrăcate și îți fac o plăcere să-i vezi pe străzi. Fetițele în costumele lor elegante și multicolore, cu papucii de lemn în care se chinuște piciorul să rămîie mic, din care cauză mersul lor e cu totul caracteristic, tropăind într'una pe pietrele pavajului; cum merg așa liniștite și perechi-perechi, ai iluzia că sînt niște păpuși ce se trag cu niște sfori să se

iar dacă în aceiaș curte sînt mai multe case atunci acestea încep iar de la 1 ca unități. Așa bună oară în blocul întâiu poți avea casa cu numărul 117, adică casa 7 din curtea întâia a blocului întâiu. Chinezul prietenul meu ședea în str. Van Ness No. 2024, adică în blocul al 20-lea, în casa a 2-a a acestui bloc și în despărțirea a 4-a a acelei proprietăți. Și numele străzilor în orașele Americii se stabilesc adesea diferit de la noi; de exemplu în New York sînt unele serii de străzi ce sînt numerotate de la 1 înainte, iar cele perpendiculare pe ele sînt numite după literile alfabetului. Așa găsim colțuri între St. 54-a și Avenue A.

Acest sistem de numerotația străzilor și a caselor e aplicat adesea și în alte orînduiri. Așa bună oară colecțiile dintr'un muzău sînt adesea numerotate dînd un număr dulapului, apoi urmează numărul poliței sau cutiei, apoi al rîndului din cutie și în fine al eșantionului. De ex. mineralul cu numărul 2533 se găsește în cutia 5-a a dulapului al 2-lea, și este piatra a 4-a din rîndul al treilea al acelei cutii. Cum se vede este foarte practic acest fel de aranjare și numerotare a lucrurilor.

plimbe pe străzi. Băeții sînt mai zglobii și îmbrăcați mai puțin elegant. Cam aceleași raporturi le găsim și între bărbați și femei în ce privește viața și îmbrăcămintea lor pe stradă.

Mulți dintre chinezi se îmbracă nemțește, dar marea majoritate își păstrează încă costumele lor caracteristice: deasemenea și în ce privește coafura capului.

Localurile cari în deosebire atrag publicul strein sînt: ciainăriile și restaurantele chinezești, localuri pentru fumat opiu (opium points) și templele lui Jos (Joshouse).

Ciainăriile sînt localuri murdare și sărăcăcioase; printr'unele din ele e cîte un muzicant ce scoate melodii neobișnuite din instrumente cu coarde ca mandoline sau cu țambalile de pe la noi. De obicei pe lângă ele sînt și bărbierii unde un chinez pentru 30 bani e ras și la spîncene, nu numai la barbă și pe cap.

Restaurantele și cafenelile mai mari sînt ceva mai curate, au mese acoperite cu fețe de masă, au scaune cum se cade, pe pereți oare cari tablouri sau draperii chinezești. Am mîncat de multe ori în restaurantele chinezești, mîncări de orez sau de legume cu gusturi foarte streine.

Intr'o cafenea mare unde e o sală de teatru, săli de întruniri familiare etc., cîntă continuu, zi și noapte o bandă de muzicanți, o adevărată bandă pusă să spargă urechile și ale trecătorilor nu numai pe ale spectatorilor din teatru. M'am dus și eu de vre-o două ori, să văd vre-o reprezentație teatrală sau alt joc de distrație, dar nici o dată n'am înțeles nimic. Piesele chinezești sînt foarte plictisitoare, durează zi și noapte, cîte 10—12 cîsurî și mai ales cum nu pricepi ce spune, rămîne să ascuți numai muzica zbîrniitoare și insuportabilă. De așa reprezentație teatrală mai bine lipsă.

Mult mai interesante sînt însă opium points și Joshouses—despre care vom vorbi în numărul viitor.

G. MURGOCI.

CORUL «MINERVEI»

Mai anul trecut, într'un ajun de sărbătoare, pe la ceasul cînd zețarii părăsesc lucrul, m'am abătut, din întimplare, pe la *Institutul Minerva*. Pătrund în atelierul slab luminat de o singură lampă electrică; mașinele se odihneau în umbră, dar nu zăream pe nimeni acolo unde domnea de obicei atita mișcare zgomotoasă. Atelierul era pustiu. În tăcerea aceasta aud de odată

deasupra mea un cor de glasuri argintii, care mă strigau par'că venind din cer. Uimit de această neașteptată chemare, mă îndrept pe scara ce duce la zețarie. Corul tăcuse, și acum se auzea limpede o vioară. Urc mai departe, — și care nu mi-a fost mirarea, când la etajul al treilea, în atelierul de legătorie, în mijlocul teancurilor enorme de cărți broșate și altele abia făcute, găsesc aproape tot personalul Institutului *Minerva*. La mijloc, cu vioara 'n mână, stetea pe un scaun dirigintele corului, simpaticul frate bănățean Ciorogariu, iar coriștii, de la micii alergători cu corecturi pînă la cei mai bărboși și mai gravi lucrători, grupați în semicerc, după voci, ca și lucrătoarele, ascultau cu evlavie o arie populară, o colindă care tocmai prin naivitatea ei, dădea un caracter de măreție biblică acestui tablou din zilele noastre.

Cum nimeni nu mă simțise, m'am ascuns după un stîlp, ca să nu-i tulbur prin prezența mea. Corul începu.

— Ei, ce zici? — îmi șoptește un glas cunoscut, lîngă mine.

Era Directorul *Minervei*. Fața îi radia de bucurie — și ochii — poate m'am înșelat? — mi s'a părut că în ei strălucea așa ceva, care s'ar chema lacrimi...

I-am strîns mîna cu însuflețire. Și cine, în locul meu, n'ar fi făcut la fel?

— Sîntem abia la început — zise d. Filip. E adevărat că avem de luptat cu greutate. Întîi prea puținîi voiau să vie la cor. Totuși ideea prinde pe zi ce merge... și unii sînt astăzi entusiaști... Mîine vor veni toți — și atunci veți vedea ce minuni poate face cîntecul...

De atunci a trecut un an. Și profețiile d-lui Filip par a nu da greș. Societatea corală *Minerva* numără astăzi 100 de membrii, are la activul ei două concerte, care au reușit foarte bine — iar Sîmbătă, 8 Mart c., se va înfățișa pentru întîia oară în sala cea mare a Ateneului, cu un program ce nu poate să-i facă decît cinste.

Nu mă îndoesc că publicul nostru, care e pătruns de misiunea civilizaatoare a muzicii, va saluta cu salve de aplause pe acești modești dar vrednici pionieri ai unor zile mai senine.

ST. O. IOSIF.

SCRISORI CATRE A. MIREA

25 Februarie, 1908

Istoria — și cea a literaturii — se repetă.

Citesc cartea unui cronicar parizian de la 1840 și găsesc aluzii la literatura noastră din 1908.

«Nu se citește în Franța (zice autorul meu); în schimb însă toată lumea scrie. Literatura cam are astăzi înfățișarea jalnică a unui teatru fără privitori. (Aluzie la Teatrul nostru Național). — Cei cari nu fac

nică romane, nici nuvele, nici poezii, nici piese de teatru, găsesse totuși mijloc să scrie: judecă operele altora.»

■ Natural. Este o anume categorie de oameni cari trec prin toate genurile literare fără izbîndă, apoi se stabilesc de-asupra, ușori, ca o eflorescență parazitara. Nu e vorba în ce scriu ei chiar de valoarea unui scriitor; un scriitor pentru acești oameni n'are o însemnătate în sine; un scriitor pentru acești oameni e tot așa de inconștient ca și trandafirul care face flori; valoare are judecătorul: el e un interpret; el arată ce-î frumos și ce-î urît, — și felul cum arată el acestea e interesant, căci el *descopere* la un poet lucruri de care nenorocitul desigur nu și-a dat seamă. Scriitorul cîștigă valoare prin acest interpret; fără acest interpret scriitorul ar rămînea ca un mineral amorf.

■ Dar domnul Mihail Dragomirescu, de pildă, nu este numai un interpret. Nu se îndeletnicește numai cu ridicarea valorilor scriitorilor de la 1 la 10, adăogînd la neînsemnata valoare 1 a scriitorilor propria sa valoare; domnia-sa este și directorul unei reviste, care se numește *Convorbiri Critice*. Cînd a întemeiat această revistă, interpretul și-a plimbat privirile pe cîmpul literaturii noastre zicînd în stilul său propriu: veniți să vă prezint publicului! Unii au venit, unii n'au venit la domnia-sa. Și în curînd cei ce n'au venit au prins a se întuneca, a decădea, pe cînd cei veniți la *Convorbiri* din număr în număr urcau trepte spre Elicon, săltați de subsuori de d. Dragomirescu. În curînd de la note cu *petit* în coada revistei, acești tovarăși se ridică, devin scriitori mari (natural, tot inconștienți, tot pretexte, căci valorile se ridică de la 1 la 10 numai prin ceia ce adaogă d. Dragomirescu). Și ast-fel, prin ajutorul domnului care a găsit totuși mijlocul să scrie judecînd operele altora, literatura noastră s'a îmbogățit cu:

- I. DRAGOSLAV, mai mare scriitor de cîl CREANGĂ,
- D. NANU, mare scriitor,
- A. MÎNDRU, mare scriitor,
- C. MOLDOVANU, mare scriitor,
- T. STAMATIADÉ, mare scriitor,
- N. PORĂ, mare scriitor,
- D. MUNTEANU, mare scriitor,
- G. IONESCU, mare scriitor,
- I. GHEORGHIU, mare scriitor,
- V. DUMITRESCU, mare scriitor,
- O. NICULESCU, mare scriitor,
- E. GİRLEANU, P. CERNA, etc., etc., etc.

■ Dumnezeu, se zice, a umplut lumea cu ce-a putut. Și se află,

între acești cari găesc totuși mijloc să scrie, și unii cari scriu pentru doi oameni. Întiul este el însuși: al doilea este cine-va pe care-l urăște. Și atuncea omul scrie două pagini pentru ca să strecoare o picătură de venin în două cuvinte. Atît. Nimic mai mult. Au înțeles doi oameni. Iscălește. Încolo, toate cele-l'alte n'au nici-o importanță,— deși pretextul celor două pagini e tot-d'auna un lucru grav, un moment cultural, o carte de seamă, etc.

Se pare că vorbim de d. Ilarie Chendi. — Un prietin cu care mă întîlnesc și-î cer o părere cu privire la omul care scrie pentru doi, mi-a rostit cite-va aforisme interesante. Căci, zicea el, aici n'avem de aface cu un om, ci cu ceva mai puțin:

Întiul aforism: Omul rău a făcut o minune: a spus odată și el ce crede, și atunci a birfit pe cel mai bun prietin al lui.

Al doilea aforism: Unii oameni rid numai pentru ca să-și arate colții.

Al treilea aforism: Unui om rău i-am făcut odată un bine mare: sînt zece ani de-atuncea și încă nu m'a iertat.

Al patrulea aforism: Minia omului rău arde înăbușit ca flacăra gu-noaielor.

Al cincilea aforism: Odată omul rău a avut o clipă de bunătate: cînd a visat că-î singur pe lume.

■ Tot acel prietin, pentru ca să înceteze molina aceasta a celor cari totuși găesc mijloc să scrie, propunea o reformă, care, ca ori-ce reformă, are puținî sorți de isbindă:

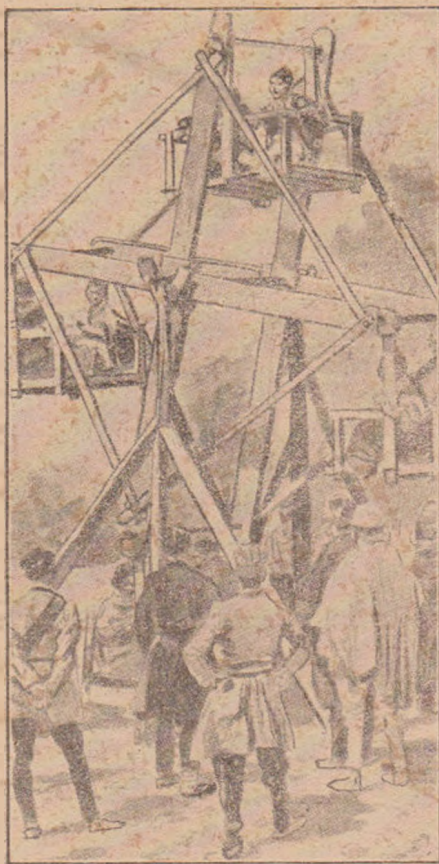
Articol unic: Ori-ce cetățean român va avea dreptul să învețe a citi. Învățarea scrisului este oprită supt pedeapsă în toate școlile Regatului

V. CALISTRAT.

DULAPUL ÎN SIKHIM (HIMALAIA)

În cunoscuta revistă «Graphic» din 29 Februarie 1908, găsim o serie de fotografii în relație cu un articol «Fruentaria Indiei spre Tibet-Afganistan, etc.». Una din aceste ilustrații represintă un *dulap* care în alcătuire, în formă și ca dimensiuni este identic *dulapurilor* ce se văd la noi la țară și prin mahalalele orașelor în timpul sărbătorilor Paștelui. Fotografia e luată din statul Sikhim, din N. Indiei la frontiera Tibetului. David Fraser, care dă explicațiile acestor fotografii, prezintă acest mijloc de amuzament «leagănul Sikhimian» ca pe unul foarte barbar.

«Acest leagăn e o instituție obișnuită în toate statele Himalaei și poate fi văzut chiar și în cîmpiile Indiei. Dar pe cînd în partea Indiei ceva mai civilizată această legănare este un amuzament numai al tinerilor nebunatici, în munți însă chiar cei mai bătrîni și mai așezați oameni simt o nemai pomenită plăcere de a se da în dulap.

Mașina cea grea și nu bine echilibrată scîrție abominabil în învîrtirea e pe osia-î de lemn neunsă; cei din policioare privesc cu mîndrie la frații lor mai puțin norocoși de pe *terra ferma*, pe cînd Europeanii cari privesc pentru prima dată această mașină de distracție, așteaptă dintr'un moment într'altul ca totul să se dărîme și să omoare pe toți cei de față».

Asemănarea surprinzătoare a acestui mijloc de distracție o va recunoaște ori-cine, privind reproducerea acelei fotografii (fig. aci alăturată).

Îmi amintesc că în cartea publicată acum vre-o 10 ani de Prințul de Orleans asupra călătoriei sale în Tibet, am văzut reproducută o figură ce o găsiseră făcută pe o placă de piatră supt un copac din Tibet, și pe care cei din suita Prințului nu și-o putuseră explica și o reproduceau ca pe o figură curioasă. Ei bine, acea figură nu era altceva de cît un țintar de al nostru. De sigur că era țintarul făcut de niscai-va ciobani tibetani cari veneau supt copac și în timpul odihnei jucau o partidă două de țintar.

Și cîte jocuri de distracție de-ale noastre nu și-o fi avînd origina în Himalaia. G. M. M.

CRONICA.

D-l Aurel C. Popovici face revistei noastre cinstea deosebită de-a ne jăgădui colaborarea d-sale regulată, începînd cu numărul viitor. Lărgînd programul cultural al «Sămăntorului», d-sa va trata în deosebire probleme de știință și de practică politică și socială în legătură cu dezvoltarea națională a neamului nostru.

*

Bernstein judecat de Francezi. Găsim în «Revue Bleue» No. 11 din 14 Mart c., un articol iscălit de d. L. Dumont-Wilden, din care se poate vedea cum este privit în Franța favoritul d-lor Davila & Comp. Autorul, după ce vorbește de prestigiul netăgăduit de care s'a bucurat în toate timpurile și de înfrurirea sănătoasă care a avut-o în toate țările adevăratul teatru francez, face următoarele triste reflecții asupra lui Bernstein:

«Fie insuficiența de informații, fie *parti pris* de brutalitate, el dă personajelor un ton urit, o grosolanie de alură și de sentiment care ar putea să te facă să crezi că Parisul a fost cucerit de Apași cari au luat numele și titlurile acelor pe cari i-au deposedat. Acești oameni de lume nu se deosebesc de eroii de la barieră de cît prin haina ce-o poartă; acești bancheri ieșiți din speluncile Marsiliei, și-au păstrat manierele locale; aceste femei elegante, oricît de împodobite ar fi de frumoase nume franceze, sînt niște mici sclave orientale voluptuoase, curioase și perfide, și te întrebî din care ghetto sau cuib infect au ieșit. Ele aduc în gesturile, în vorbele lor, în perversitatea și pînă și în generozitatea lor, o lipsă de pudoare, o indecență sentimentală de care n'ar fi capabilă o femeie de viță și de care autorul se pare că nu-și dă seama».

I.